

Előfizetési feltételek:
 helyben házhoz hord-
 va vagy vidékre postán
 küldve
 Egész évre 6 frt — kr
 Fél évre 3 frt — kr
 Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
 □ centiméterenként 3
 kr. Kereskedők és gyá-
 rosok külön árkedvez-
 ményben részesülnek.
 Bélyegdíj 30 kr.

Nyitólár sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői Iroda
 és
 kiadóhivatal:
 Nagyenyedi Könyv-
 nyomda és Papírára-
 gyár Részvénytársaság
 Főter 38. szám alatt,
 hova ugy a lap szelle-
 mi részét illető köz-
 lemezyek, mint az
 előfizetések és
 hirdetések bér-
 mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

A magyar kultúra legsürgősebb feladatai.

(L. I.) A kultuszminiszter előterjesz-
 tette a magyar kultúra tovább fejleszté-
 sének öntudatos programját. A közép-
 oktatást egységes irányba akarja terelni
 s új tantervet készített, hogy felkeresse
 a régiben és kihagyja az újból, ami a
 tanuló megterhelését okozhatja. A pol-
 gár-iskola célját szabatosan megvonja,
 amennyiben kisebb körre s inkább a
 modern ismeretágra terjedő, de kü-
 lönbön befejezett egész műveltséget jut-
 tat vele mindazoknak, kik tudományos
 önállóságra, vagyis egyetemi tanulmá-
 nyokra nem vágyakoznak. A felsőbb
 oktatást is reformálni szándékozik, hogy
 középkori köntöséből és zárkózottságából
 közelebb hozza az élethez s annak in-
 tézményeihez.

Kétségtelenül fontos terv valamennyi.
 De nekünk úgy tetszik, hogy a közép-
 iskolában a megterhelésnek orvosszerei
 nem a tanterv revíziójában találhatók,
 hanem abban, aki a megterhelést okoz-
 hatja és könnyítheti: a tanár személyisé-
 gében. Mitte sapientem, mondja a ré-
 giek közmondása. Az a középiskolai ta-
 nár, aki le tud szállani a gyermek ér-
 telmi fokához és szellemi erejéhez; aki

figyelembe tudja venni, hogy egy kö-
 zépiskolai tanulóknak naponta 4—5 is-
 meretágra kell kielégítő eredményt
 produkálni; aki nem pusztán lezckét
 adni és felmondani, hanem első sorban
 tanítani jár el az óráira: az sem maga
 nem érezi, sem tanítványai nem érzik,
 hogy a tanterv terheit könnyíteni kell.
 Már pedig a gyermek megismerésére
 és ereje mérlegelésére van alkalma és
 módja minden nevelőnek; egyenes vád
 nélkül föl sem szabad tételezni, hogy ezt
 a gyermek és intézet és az egész szel-
 lemi eredmény érdekében álló köteles
 megfigyelést elmulassza. Ha tehát a
 gyermek az átlagos középiskolánál is
 gyöngébb: ott inkább a gyermek fej-
 letlen értelmét vagy a figyelem-hiányt,
 szóval a tanulói gyöngeséget kell okoz-
 nunk.

Egyáltalán a középfokú oktatás mai
 állapotát sem az érdektel szülők pana-
 saiból, sem a dikezőzők nagy monda-
 saiból nem lehet megítélni. A szülő azon
 panaszkodik, hogy a tanárok sokat ta-
 nítanak; hogy betegessé, közellátóvá,
 idegessé teszik a sok és változatos is-
 meretanyaggal a gyermekeket. A képví-
 selőházi pedagógusok pedig kicsinylőleg
 szólnak a tanítás eredményéről; hogy

nyolcz év alatt sem tudnak latinul; hogy
 szótár nélkül nem tudják még Homé-
 rost sem lefordítani; hogy a sok algebrai
 képlet között nem tudják a kamatos
 kamat kiszámítását stb. A mai eredmény
 sikeres bírálatába csak az a tárgyilagos
 tanfőnök boosátkozhatik, aki figyelembe
 veszi azt is, hogy a gyermek mit és
 mennyit bír recipiálni és megemészteni
 testi és szellemi erejének csorbája nél-
 kül; azt is, hogy az iskola felsőbbsege
 által kibocsátott tanterv mekkora mini-
 mumot tűz ki tanár és tanítvány elé
 megvalósítandó cél gyanánt; de figye-
 lembe veszi azt is, hogy csak ezeltől
 25 évvel is milyen koru növendékek
 mekkora szellemi sikert tudtak felmu-
 tatni. Aki mindezt meg tudja fontolni:
 annak a bírálatára mindenestre hall-
 gathatunk.

Szerény nézetünk szerint az egyes
 tanár bölcsesége s valamennyinek együtt-
 működése legsikeresebb eszköz a tanuló
 megterhelhetése ellen.

Azért is ezen kérdésnél fontosabbnak
 tartjuk, mert lényegesebb bajok orvos-
 lásáról, nagyobb tervek megvalósításá-
 ról van benne szó, a felső oktatás re-
 formtervét.

De a jelen alkalommal mégsem ezen

TÁRCZA.

Barna Tamás.

— Ballada. —

Kertek alatt foly halk csobogással a víz,
 Partja virágos, neki a szőke habok
 Lágy öleléssel csókokat adnak.
 Főnt a szobákban gyöngyöző borban a szó,
 A zene szól, hogy reszket az ablak.
 „Átok a vizre“, szól a legény
 S követi nyomban vad kacagás.
 Éltetik: „Éljen Barna Tamás!“

Bajos arájával daczol egy hete már,
 Arca piroslik, bortól lüktet a vér.
 Égve a lányért mély szerelemmel
 Aggodalom száll búszke szívébe, de most
 Cseng a pohár, vig mind, teli kedvvel.
 „Átok a vizre“, szóla a legény.
 Mit sug a szíve, tudja-e más?
 Éltetik: „Éljen Barna Tamás!“

Szürke borongás száll a vidékre, a nép
 Tompa morajjal zudul az ablak alá,
 Lassu menettel jönnek a víztől;
 Ott rejté a fűzesek alja a lányt,
 Lágyan ölelték csacska habok.
 „Átok a vizre!“ hangzik alá,

S követi lentől halk kopogás.
 Kérdezik: „Itt-e Barna Tamás?“

Kéz a poháron úgy marad, amint az
 Már fölemelve volt a gyöngygyel az ajkhoz.
 Barna Tamásnak sápad az arca! . . .
 Szőke hajáról a lányak mint esorog a víz,
 Nézi, de nem mer lépni se arra.
 „Átok a vizre!“ s fut a legény
 S követi őt a szánakozás:
 Hogy fut az örült Barna Tamás!

Dajka Antal.

A „Toldi“ jubileuma.

Kerek félszázad pörgött le immár az idő
 olvasóján, amióta Toldi megjelent. Az iro-
 dalmi remekművek minden időkre szólnak
 és dicsőségük történetében vajmi keveset
 jelent ötven esztendő; de mikor egy költő
 alkotása hódító utra indui, az első félszázad
 próbaidő, mely megmérlegeli értékét és el-
 eldönti jövőjét. Az izlés gyorsan változik
 az évekkel, és amely munka nem szenved
 a hamaros változások alatt, csorbitatlan
 dicsőséggel éli át a nagy forradalmakat is.
 Toldi fölött nyomtalanul vonult el félszá-
 zad és Arany János remeke diadallal száll
 át a jövőre.

1846-ban történt, hogy a Kisfaludy-társaság pályázatot hirdetett népies elbeszélő

költeményre. Valamely, a nép száján élő
 hős története legyen a tárgy és népies le-
 gyen a feldolgozás — állt a pályázati feltéte-
 lek között, hű tolmácsolásával az akkori
 idők szellemének. Hatalmas alaknlások lá-
 zas esztendőjét megőrző idők voltak ezek
 erős munka, nagy várakozások éveit, telve
 izgatottsággal, pezsdülő életkedvvel, törhe-
 tetlen hittel, korlátlan akarattal. A demo-
 krácia hódított a politikában és a nép dia-
 dalmaskodott az irodalomban. Petőfi a lírá-
 ban, Eötvös József és Jókai regényben,
 Szigligeti a színpadon győzelmet szereztek
 a népek és a Kisfaludy-társaság — meg-
 értve az idők szózatát — miután előbb
 már Erdélyi Jánossal összegyűjtötte a nép-
 költészet kincseit, diadalra akarta vinni a
 népies irányt az epikában is.

Ezen a pályázaton jelent meg Toldi.
 Az 1847-iki díszgyűlésen hirdették ki, hogy
 Arany János, aki az előző évben az Elve-
 szett alkotmány-nyal bukkant fel a vidéki
 ismeretlenség homályából, immár hazájának
 legelső költői közé emelkedett. Más csak
 levelenként szedi a borostyánt, — írta hozzá
 Petőfi — de neki egész koszoru jutott mind-
 járt.

A költő akkoriban szülővárosának: Sza-
 lontának volt a jegyzője. Harmincz éves,

10000
 mellett
 ósságo-
 váltókat
 árton,
 II. sz.
 ákkal
 7-10

JÓ IZŰ GUBAKÁVÉ KILÓJA 160, 2-210.

tervvel akarunk foglalkozni; mert még sokkal fontosabb kulturális és állami érdekek az oktatás-ügy más része felé terelik figyelmünket. Tizennégy év alatt megkétszereződött az az összeg, melyet a magyar állam költségvetésileg a kultúra emelésére fordít; de a szükség úgy hozta magával, hogy mindjárt alapot is kellett rakni, falakat is építeni; sőt az épület kupoláját s ennek a diszitényeit is gyorsan készíteni kellett; s így az amugy is kicsi költség megoszlott. Nem került arra, ami legszükségesebb volt: az erős fundamentum megvetésére, melyen az egész magyar állam egységes kulturpolitikája, ne csak a középosztály műveltsége épülhessen. Az épület megvan, de kicsiny; s újat kell emelni alapjaiból. A keret megvan és szép, sőt diszes is; de nincs eléggé kitöltve tartalommal.

A mai jogállam a nemzeti eszme ébredésekor és jóformán általa keletkezett; s ez a nemzeti eszme oly erős hatalomnak ígérkezik, hogy vele s általa él és virágzik, nélküle bukik az állam is. Azért is létkérdés az államra nézve, hogy minden intézményét a nemzeti eszme járja keresztül és elevenítse meg. De az állam intézményei: közigazgatás, judikatura, hadsereg stb., inkább csak formákkal, erkölcsi és anyagi kényszerrel tudnak járulni a nemzeti eszme ápolásához; öntudattá emelniük annál nehezebb és lassabban sikerül, minél előhaladottabb koru s minél félszegebb irányban nevelt egyénekké van dolguk. Egyetlen intézmény van, mely legbiztosabban nevelheti és ápolhatja öntudatossá a nemzeti eszmét: az iskola.

Egyedül a család tehet többet az iskolánál. S amikor az iskola ezen fontos munkáját teljesíti, a legerősebb eszköznek bizonyul az államhatalom kezében.

Társadalmunkat még a rendi alkotmány hagyományai szakgatva tartják. A modern állameszmének alapelve: az egyéni szabadság is alkalmat nyújtott arra, hogy a nyelvi rokonság jussán külön érdek-körök képződjenek. Állam-életünk is fiatal; születésekor mindjárt halálos veszedelmet kellett kiállania. Mindezek azt okozták, hogy a jogállam szükségletei iránt nem fejlődött ki általános és követelőző közvélemény. Pedig nagyon sürgős dolog, hogy általános tudattá váljék, amely az államnak lét-feltétele, hogy az államnak minden ízében magyarrá kell lennie; ha nyelvben nem is, de érzelemben mindenesetre. S általános tudattá kell válnia annak is, hogy az állam ezen egységesítő munkájában az iskola közreműködését nem nélkülözheti.

Őszintén megvalljuk, hogy ezen szempontból legszivesebben láttuk volna, ha a népoktatás ügyét egészen az állam intézi. De az is látjuk, hogy ennek az óhajtnak egyelőre csak pium desideriumnak kell maradnia. A felekezetek még nem értik meg mind, hogy sem anyagi erejük nincs, sem a felelősség viselésére nem elég erősek, mikor szentesített törvénnyel kell szembe nézniük. Az állampénztár sincs ma még abban a helyzetben, hogy a felekezetek eddigi áldozatkészségét nélkülözhetné. Meglesz ennek a politikai bölcseségnek az a nagy sikere, hogy a felekezetek rendre-

rendre maguk fogják kérni az államot iskoláik átvételére.

Addig is a tanító-képzők államosítását, a népiskolai törvény szigorú alkalmazását, az iskolák sűrű látogatását, a hol nagy hiányok vannak, pl. vármegyénk egyik-másik községében, gyors segítségét óhajtjuk, hogy ha egyelőre nagy léptekben nem haladhat is, de legalább megállnia ne kelljen a népoktatás fejlődésének.

Nagy-Enyed város képviselő-testületének szakbizottságai az 1897. évben.

I. Jogügyi bizottság: Elnök: Kovács Gyula, előadó: dr. Jeney Elek; tagok: Csató János, dr. Ebergényi Sándor, Folyovics Sándor, Gáspár János, Horváth József, Medgyes Bálint, Müller Mihály, Tóth Miklós, Török Bertalan, Török Dániel, Zeyk Dániel.

II. Számvevő bizottság: Elnök: dr. Winkler Albert, előadó: Z. Szöcs Sándor; tagok: Bartha Zsigmond, Bőjthe Zsigmond, Cirner J. József, Deli Ödön, Dombrovski Albert, Gáspár János, Garda József, Jancsó Sándor, Kórbuly Bálint, Lázár István, Luka Albert, dr. Magyar Károly, Mátyás Lajos, Sebestyén Sándor, Scheidel József, Szilágyi Farkas, Tőkés Imre, idős Winkler János, ifj. Winkler János.

III. Közgazdasági bizottság: Elnök: Kovács Gyula, előadó: Z. Szöcs Sándor; tagok: Bartha Zsiga, dr. Bocz József, Borsos József, Dancs Mózes, Dezső Zsigmond, Dezső Dénes, Dezső Miklós, Elekes Károly, Fonyó József, id. Graef János, Ince Samu, Jakab Károly, Jancsó József, Kerekes Mihály, Kovács József gyógyszerész, Kovács Mihály, Kun József, id. Mezei Károly, Oláh András, Papp Gyula, Richárd Mihály, Sándor Miklós, farczádi Székely K. János, Székelyhid Ödön, Tarsoly Árpád, Telegdi István, Veres Albert.

csalados férfi, elméje kiforrott, ifjúsága elmúlt. Mögötte voltak a viaskodással és megpróbáltatásokkal teljes évek, a bolyongásnak és a meghasonlásnak esztendői, lelkebe nyugalom költözött, a szatira humorra magasztosult és a szenvedések borongássá enyhültek. Vérmérséklete és a körülmények epikussá tették és Toldi megállapította a nagyságát.

Az irodalomtörténet annalesei sok vitáról tudnak, ami a körül folyt: élt-e valaha Toldi Miklós, vagy csak a képzelet szüleménye? Voltak, akik mithikus alaknak tartották; de még többen, akik a monda alatt az élet valóságát sejtették. Rádai Pál a XVIII-ik században úgy emlékszik meg Toldi Miklósról, mint a valóságban élt emberről, és Dugonics András száz évvel ezelőtt megjelent könyvében, a Jeles történetek-ben, leírja Toldi Miklós fegyvereit. E fegyverek — írja — „régidőtől fogva a budai várnak bécsi kapujában felakasztva függöttek, ennek előtte nyolcz darabból állottak, de már vagy lehullottak és talán el is veszttek, vagy egy-két iteze borért az órállóktól eladattak és így eltévelyedtek.“ Még más tanúság is van e fegyverekről. Miksa császár konstantinápolyi követének papja: Gerlach István, a XVI-dik századból való feljegyzéseiben tesz említést róluk, ugyancsak a bécsi kaput nevezve meg, mint

ahol őrzik azokat, és Ilosvai Selymes Péter is azt írja a Toldi Miklósról való históriájában, hogy: „Ott vagyon mostan is Miklós feje csontja, szertelen tömérdek agya koponyája. Még most is ott vagyon nagy öklelő fája...“

A tanúságok mellett nem hiányoznak az elméleti ervek sem. Kemény Zsigmond fényes logikával állapította meg, hogy Toldi Miklós nem lehet mythikus alak. A nép azokat a hősokeket, akiket képzelete támaszt és szeretete környez, soha sem ruhazza fel olyan tulajdonságokkal, aminöket Ilosvai, a mondát követve, Toldiról fölemlit. Közönséges gyilkosnak tűnik fel az ő művében, erőszakos, vad suhancznak, aki a sirrablás bűnét is elköveti. A nép képzelete soha sem rokonszenvezett ily emberrel és történelmi alap nélkül nem tartotta volna fenn emlékét.

A döntő bizonyítékokat azonban Szilágyi Áron hozta napvilágra. Megtalálta az okiratot, melyből kiténik, hogy Toldi Miklós kétségtelenül az életé volt valamikor. Nagy-Faluban született 1320. körül. Egy 1354. június 13-áról keltezett oklevélben úgy szerepel, mint Pozsonymegye alispánja. Nagy Lajos király egy öt évvel későbből való levele ismét megemlékezik róla. 1354-ben ugyanis a király embereket küldött Firenzébe, hogy két oroszánt hozzanak neki A

kisérő levélben azt mondja, hogy az oroszlanokat egy Toldi Miklós nevű nagy erejű embere fogja átvenni. Egy negyedszázaddal később ismét megemlékeznek az oklevelek Toldi Miklósról. 1380-ban úgy szólnak róla, mint szabolcsi főispánról. Érdekes, hogy egy második oklevélben, mely 1382-ből való, bátyja: György is előfordul, még pedig mint biharmegyei főispán.

Ez a nagyerejű Toldi Miklós maradt fenn a népmondában, ennek a dolgait változtatta és bővítette a nép képzele, mignem Ilosvai Selymes Péter verses krónikába írta össze, amit a szájhagyomány róla tudott. E krónikát használta fel Arany János és tehetségének megmérésére nem az volna a legrosszabb mód, ha összehasonlitanók Ilosvai „Toldi“-ját Arany alkotásával és megvizsgálónok, mint tudott ő ez esetlen és durva rimés krónika helyébe oly művet alkotni, melylyel helyet szorított magának a világ-irodalomban.

Az idő nem haladt el nyomtalanul Arany János költészete fölött — az bizonyos. Ugy tetszik, hogy egy ideig tulságba mentünk a dicsőítésével, mikor mindent egyformán bámultunk, ami géniusának műhelyéből kiderült és belátjuk, hogy az ő alkotásai között sem mindegyik tökéletes; de Toldi varázsa ma is olyan teljes, mint akkor volt, és az élvezet, melyet az olvasóra áraszt, ma is

IV. Közegészségügyi bizottság: Elnök: Kovács Gyula, előadó: dr. Winkler Albert; tagok: Csató János, Dancs Mózes, Dezső Zsigmond, Gáspár János, Horváth József, Lázár István, Mezei Károly, Székely K. János, Scheidel József, Sombori Sándor, Z. Szócs Sándor, Tarsoly Árpád, Tóth Miklós, Török Bertalan.

Hivatalbeli tagok: dr. Bocz József, Boér Áron, Deli Ödön, dr. Farnos Árpád, dr. Fenyő Ármán honvéd ezredorvos, Jancsó Sándor, Kovács József gyógyszerész, Kövér János, dr. Magyar Károly, dr. Mátyás Mihály, Nagy Lajos, Papp János gyógyszerész, dr. Reich Béla, Szilágyi Farkas, dr. Schneider Alfréd.

V. Iskolaszék, mint az iparisiskolák felügyelő bizottsága: Csató János, Gáspár János, Horváth József, Ince Samuel, Kovács Gyula, Lázár István, dr. Magyar Károly, Müller Mihály, Reinbold Olivér, Sebestyén Sándor, Z. Szócs Sándor, Tóth Miklós, Török Bertalan, dr. Winkler Albert, dr. Jeney Elek.

Hivatalbeli tagok: Boér Áron, Deli Ödön, Kövér János, Szilágyi Farkas, dr. Schneider Alfréd, Jancsó Sándor.

A nemzetiségi sajtóból.

(—) Hogy a magyarországi román nemzetiségi politikai vezetők orosz zsoldban álló ügynökökhöz méltó üzemeket folytatnak, nemcsak a magyar nemzet, de egyúttal Románia, sőt az egész román faj kárára is, azt napnál fényesebben bizonyította be a „Lumea Nona” bukaresti hírlap február 23-diki számának vezércikke. Így elítélve, tönkresilányítva a román nemzetiségi politika még nem volt, mint e cikkben. Kíváncsiak vagyunk, hogy a hazai román nemzetiségi sajtó tudomást vesz-e róla? Nem hiszünk, mert ez esetben kénytelen lenne tartalmát megismertetni saját olvasó közönségével is. Ez esetben pedig e közönség szemé felnyílnék és meglátná azt azt örvényt,

oly intenzív, mint mikor Petőfit elragadta és Arany dicsőségét egyszerre megszilárdította.

Mélyen van ennek az oka; az a hatalmas kapocs magyarázza, mely Arany Toldi Miklósát a nép lényével összefűzi. Senki még úgy meg nem szólaltatta a magyar nép érzéseit, mint Petőfi, és senki, költőink közül, a magyar mivoltának oly plasztikus képét még nem rajzolta, mint Arany János. Toldi Miklós a magyar földművelő típusa és Arany Toldi-képe, mint a jellemző vonások egyesítése is — kedves előttünk, mert a magyar parasztot, a világ e legkülönb népét személyesíti egymagában. A német paraszt együgyű, gyakran ostoba, a francia paraszt állatias és kegyetlen, az olasz ravasz és lusta, a magyar paraszt velők szemben igazi ideál! Méltóságos és mégis kedélyes, okos és van benne naivság, erős és tud jószívü lenni, vérmes, de nem veszíti el józanágát, indulatos, de meg tudja becsülni a békességet, önérzetes, de tud emberséget. — Just Zsigmondnak igaza volt, mikor körüljárva a világot és át menve minden irodalmi iskolán, a magyar földművelő kultuszához tért meg. És ilyen magyar földművelő Arany János Toldi Miklós. Bátor és gyöngéd, lobbánékony és hajlik a jó szóra, hatalmas az ereje és nemes a szíve, szilárd az önérzete, óriási az indulatja; de

amely felé hivatlan és lelkiismeretlen vezérei kalauzolják.

E nagyérdékű cikk figyelemreméltóbb részeit a következőkben adjuk:

„Azt kérdezik tőlünk: hogy van az, hogy mi ellenei vagyunk az erdélyi románok irredentista mozgalmainak, míg a görög irredentizmust pártoljuk? Ezt azért tesszük, mert a kettő között lényeges különbség van.

Mert mire is vonatkozik a magyarországi románok, tótok és szerbek mozgalmak? Arra-e, hogy magukat felszabadítsák egy oly hatalom igájától, mely lehetetlenül teszi minden kulturális és nemzeti fejlődésüket? A világról sem, mert hiszen be van bizonyítva, hogy ezek a nemzetek az osztrák vagy a magyar uralom alatt nemcsak maguk fejlődtek ki, hanem civilizálói is lehettek idegen járom alatt élő testvéreiknek. Legalább ránk, románokra teljesen bebizonyított dolog, hogy nemzeti fölébredésünket éppen a magyarországi románoknak köszönhetjük. Ott keletkezett először az a hit, hogy mi örökösei vagyunk a román civilizációnak. Ha ez eszmék már Miron Costin és mások krónikáiban elő is fordulnak, de azsem tagadható, hogy ez eszme apólokra és védelmezőkre legelőször az erdélyi románok között talált. Sőt a nemzeti ügy iránt akkora volt az érdeklődés, hogy krónikáink legérdekesebb kéziratai egyenesen ott találhatók fel.

Minden mozgalmat, mely arra irányul, hogy a magyarországi románok több és nagyobb szabadságot kapjanak, szívünkben támogatunk, de ha arról van szó, hogy az ausztriai vagy a magyarországi románok és szlávok hallgassanak az orosz emisszáriusok szavaira, akkor kénytelenek vagyunk nekik oda kiáltani:

— Legyetek nyugodtan és ne adjatok alkalmat a civilizáció ellenségének, Oroszországnak, Ausztria-Magyarország gyengítésére, amely most az európai civilizáció védelmezője. Ne adjatok Oroszországnak alkalmat arra, hogy urrá legyen a Fekete-tengert környező országok felett, ha nem

fogékony a szeretetre és tiszta a lelke. Mily megkapó alak mellette az anyja: az aggódó, szerető özvegyasszony, és mily erősen beveszi magát szeretetünkbe a hű Bence, a cseléd, aki a családhoz tartozik, szeretettel és gondoskodással környezi gazdáját és akinek naiv ravaszágában, érdes gyöngédségében annyi megindító vonás van!

És mily művész Arany, hogy amiként az alakok megjelentek lelke előtt, oly harmóniával tudta megrajzolni őket! Mily édes, napsugaras a Toldi levegője, mint duzzad az erő a szélesen ömlő versek alatt! Az invenció közvetlensége, a jellemalkotás mély igazsága egyesül a forma kitünőségével. Mily gazdag és mily zamatos Toldi nyelve, mily csodálatos bősége van benne fölhalmozva a nyelv kincseinek és mily plasztikus az előadása! Nyugodtan, szélesen ömlik, a nélkül, hogy terjengővé válna, fest és látat, anélkül, hogy pepecselne, és mindenek felett közvetlen és bensőséges, a nélkül, hogy kevésbé komoly lenne. A magyar föld népének az epopeája, egyszerű és őszinte, de kifejező és erőteljes. Kevesebb tökélylyel is ment lenne az elmúlástól, — így: mindig tiszta forrása az igazi irodalmi gyönyörűségnek.

(E—s)

akartok a szerencsétlen Lengyelország sorsára jutni.

Minden nemzetiségi mozgalom az osztrák-magyar monarchiában segítségadás voltaképpen az európai demokráciára annyira veszedelmes orosz politikának. Ellenben a görög mozgalom célja: a rothadó török birodalom helyébe egy erős bástyát állítani Oroszország ellen. Ugyan miféle veszedelem is származhatnék Európára abból, ha Görögország lesz az ur a Bosporuson? Semmi.

De ha ezeket a területeket a bolgárok kezébe adjuk, annyi, mintha Oroszországba adnók. Ez pedig egyaránt veszedelmes az osztrák-magyar monarchiára, Szerbiára és Németországra nézve, de legveszedelmesebb mégis Romániára, mert a Fekete-tenger orosz tó lenne és Romániának még csak szabad lélekzetvételre sem maradna tere.

A görög mozgalomból semmi veszedelem sem következhetik az európai civilizációra és demokráciára, de egészen másképpen áll a dolog az osztrák és a magyarországi szláv és román népek nemzetiségi mozgalmával, mert ezek elősegítik azt, hogy Oroszország kiterjessze uralmát Európa Keletén, ahol szerencsétlenségünkre mi is lakunk.

Piknik.

(*) Tulajdonképpen „tarisznyás bál”. Legalább ennek a régi, jó, családi mulatságnak némileg halványuló, de tagadhatlanul egyenes leszármazója. És daczára, hogy sokat vesztett — legalább itt nálunk — családi, fesztelen jellegéből, mégis egyike a farsang legkedveltebb, mondhatni legvárva-vártabb mulatságainak. A tánckedvelő fiatalság szemében sokkal nagyobb bűn lenne és nagyobb megbotránkozást szülne, ha egy farsangon elmaradna a hagyományos piknik, mint ha elmaradnának a többi, kilátásba helyezett összes bálók! Megvan különben ennek is, mint mindennek, a magyarázata. Bármily fényes, látogatott, kedélyes legyen is egy bál, bármily kellemes emlékek is fűzzenek hozzá egy-egy fiatal szívet, — a hajnal hasadtával vége van, — vége van sokszor azon biztos tudattal, hogy soká-soká nem fog ismétlődni. Ellenben a pikniknek, legalább itt nálunk, megvan az ő kedves appendixete, járuléka, a morzsa!

Oh azok a kedves morzsák, melyeknek elmaradni nem szabad még akkor sem, ha véletlenül a jó étvágygyal fogyasztó társaság egy morzsát sem hagyta más napra! A kedves morzsa, mely kedélyesség dolgában sokszor tulszárnyalja szülőanyját, magát a pikniket is, melyen olyan jól meg lehet beszélni az előző éjen történeteket, melyen ki lehet pótolni a pikniken egy és más okból (duzzogás, apró félreértések, egy kis hamar muló féltékenység stb.) elmulasztottakat!

Igen, bármily kedvesek, kedélyesek legyenek a pikniknek, igazi keresettségüket a morzsanak köszönik.

De nemcsak a tánckedvelő fiatalság, szívesen fogadják (ezek már persze elengednék a morzsát) a mamák és papák is a pikniket, mert ha már egy egész hosszú éjjelen amugy is gardirozni kell a fiatalsgot, mégis csak jobban esik ez időből egy pár órát vidám treceselés között a terített asztaloknál tölteni.

Miután ennyire méltányoltuk a pikniknek étjogát, örömmel konstatáljuk, hogy nálunk, t. i. Nagy-Enyeden, minden évben a d az arany ifjuságnak egy olyan lelkes, buzgó csapatja, mely a hagyományos hushagyó.

keddi pikniket, fáradságot és akadályt nem ismerve, létre hozza. Leküzdendő akadály alatt természetesen első sorban a mamák és papák értendők, kik rend szerint ridegen kijelentik, hogy az idén szó sincsen több bálozásról és temérdek rábeszélés, puhítás szükséges, míg ezen merev ellentállással felhagynak; pedig mily egyszerű volna egyszerre belemenni, hiszen a vége csak az, és a szegény rendezőket mennyi fáradságtól, mennyi álmatlan éjtől kímélnék meg!

Az arany ifjuság ezen lelkes csapatja ez évben is sikra szállt és Hollós István p. ú. fogalmazó elnökle mellett összerborzotta a hushagyók keddi pikniket a régi városház (ugynevezett) disztermének falai között, melynek kiegészítő részét, éttermeit, ez alkalommal a töle csak folyosóval elválasztott, régi kaszinói helyiségek képezték és hol a gazdasszonyi tisztet közmegelegedésre, fáradhatlan buzgalommal és mindenképpen lekötélező nyajassággal, előzékenységgel a következő urhölgyek végezték:

Dömök Erzsébet, özv. Józsa Zsigmondné, özv. Klimesné, Makovicska Ottóne, özv. Malom Zsigmondné, Uray Lászlóné, Vajna Janka urhölgyek.

A csinosan diszitet, szőnyeg-ajtókkal ellátott terem 1/29 órákor már pezsgett, és 9 órákor a táncz megnyiltával tele volt a nagyenyedi közönség színe-javával. Az első négyest 40 pár tánczolta és a táncz lakadatlan buzgalommal folyt éjfél utánig, mikor megnyilván az éttermek ajtói, a vidám társaság dus és kedélyes vacsorához ült, melynek csak éjfél után 2 órákor volt vége és az azt követő supercsárdás, tekintettel a rendezőség által azutánra tartogatott meglepetésre, szokatlanul rövid, de annál lelkesebb volt.

A meglepetést egy kedves és ügyes figurákból leleményesen összeállított kotillon képezte, mely hosszú élvezetet szerzett a táncz pároknak, lekötötte figyelmét a mamáknak, papáknak, néniknek, bácsiknak.

A kitünően sikerült, kedélyes mulatságnak csak a kora reggeli órák vetettek véget — de csak estig, mert a morzsa, az a kedves morzsa, szerdán este ismét összehozta, természetesen bünbanatban és hamu-hintésben töltött nap után, a társaság jó részét, melynek fiatalabbjában egyáltalán nem látszott meg az előző éji álmatlanság, fáradsalom.

A pikniken résztvevő női társaságnak gyönyörű koszorut képező egyes levelei és szirmai a következők voltak:

Asszonyok: Baranyai Károlyné, Dr. Boér Jenóné (Tövis), Butyka Károlyné (Tövis), Özv. Farnos Elekné (Tövis), Folyovich Sándorné, Grün A. Samuné, Horváth Miklósné, dr. Jeney Elekné, Özv. Józsa Zsigmondné, özv. Klimesné, Kovács Gyuláné, Lázár Adolfné, özv. Lóte Lajosné, Makovicska Ottóné, dr. Magyar Károlyné, özv. Malom Zsigmondné, dr. Mátyás Mihályné, Morágyi Istvánné, Medgyes Erzsébet, Müller Mihályné, Pap Jánosné, Reinbold Olivérné, özv. Szabó Lajosné, Tóth Miklósné, Uray Lászlóné, Ürmösy Ferenczné, Vajna Janka, Váro Ferenczné, Vincze Dánielné.

Leányok: Boér Erzsike, Bierksteiner Hermin, Dömök Erzsébet, Finna Klára (Kopánd), Folyovich Annuska, Fúzi Katinika, Grün Háni, Gyarmathy Bella (Bágyon), Hájdu Erzsébeth, Kasselik Emilia, Kovács Mariska, Kovács Katinika, Lóte Pirike, Lóte Melinda, Lázár Irma, Morágyi Margit, Müller Irén, Pávai Anna, Pásztohy Róza, Reinbold Klotild,

Reinbold Ella, Szentjánosy Emma, Székely Katinika, Tóth Irén, Váro Jován, Végh Kata, Vincze Ara.

A vigszagos hushagyó-keddet a városban még sok háznál ünnepelték hol szűkebb, hol tágabb körben; így a város haute-crème-je, mely egy tekintélyes részének ismert családi gyászai miatt nem vehetett részt a némileg nyilvános jellegű pikniken, a boldogemlékű br. Kemény György féle lakáson jött össze és mulatott vidám zene mellett a hajnali órákig.

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter Miklósi Árpádot a nagyenyedi pénzügyigazgatósághoz kataszteri irodatisztte nevezte ki.

— **Jóváhagyott alapszabály.** A m. kir. kereskedelmi miniszter a nagyenyedi általános ipartestület betegsegélyező pénztárának alapszabályait 3530—97 sz. a. jóváhagyta. Azonban nem hagyta jóvá a nagyenyedi iparos önképző-kör alapszabályait, amennyiben módosítás végett a városi hatóságnak visszaküldötte.

— **Eljegyzés.** Fejérdi Gyula okleveles jegyző-jelölt e hó 2-án tartotta eljegyzését Bittermann Karollával, Bittermann Simon brassói műépítész kedves és szép műveltségű leányával Brassóban. Gratulálunk.

— **Gyászhir.** Imreh Miklós, a nagyenyedi fegyintézet asztalos-műhelyének vezetője, február hó 27-én tüdővérzés következtében hirtelen elhalt. Temetésén a fegyintézeti tisztikar kivül az órszemélyzet testületileg jelent meg.

— **Necrolog.** Épp életének legszebb idejében halt el Baló Ferencz es. és kir. tizedes, Baló Péter iparos polgártársunk egyetlen gyermeke, február hó 28-án, 23 éves korában. Temetésén városi közönségünk nagy számmal volt jelen.

— **A hesseni légy elleni védekezés** módzatait ismerteti egy a napokban megjelent csinosan kiállított kis füzetke. Az ismertetést a vármegyei gazdasági egyesület megbízásából Székelyhidyi Viktor gazdasági egyesületi titkár írta. A legnagyobb elismerés illeti szerzőt, hogy alapos, tudományos képzettségével oly. minden laikus által könnyen megérthető módon írta meg ezen gazdánkat már is nagyon érzékenyen sújtó baj elleni védekezés módzatait. Érdekessége és kiválóságánál fogva a tevékeny gazdasági titkár ezen legújabb művét közgazdasági rovatunkban egész terjedelmében közöljük és külön is felhívjuk reá gazdaközönségünk figyelmét. A kis füzetet a gazdasági egyesület bárkinek szívesen megküldi ingyen, aki ezt kívánja, és az iránt akár a szerzőhöz, a gazdasági egyesülethez vagy szerkesztőségünkhez fordul. Ez ismeretetés nemsokára megjelenend román fordításban is, magyarul nem értő román gazdaközönségünk számára. Végül felemlítjük még, miszerint az erdélyi napi- és heti sajtó elismeréssel szól a gazdasági tekintetben oly fontos ismeretető füzetéről, az erdélyi gazdasági

egyesület pedig egyesületünkötől több száz példányt kért nyomban a mű megjelenése után hogy azt az egész Erdélyben a gazdaközönség között terjessze.

— **Utmesterek vizsgája.** Az Alsófehérvármegyében alkalmazott törvényhatósági utmesterek a múlt héten tették le képesítő vizsgájukat a Csató János kir. tanácsos alispán elnökle alatt alakult és Bucsy József műszaki tanácsos, Albert Iván, az államépítészeti hivatal főnöke, és Gáspár János vármegyei főjegyző tagokból álló vizsgázó bizottság előtt. A vizsgára haton jelentkeztek, kik közül Verköcsi Károly és Bedő Sámuel jó, Balázs Antal, Incze Lajos és Frólich Károly kielégítő, Rácz Elek pedig elégséges eredménnyel tették le a szabályrendeletileg megállapított tárgyakból a vizsgát. E vizsgálatot egy két hétig tartó tanfolyam előzte meg, melyen szakközégek adták elő az egyes tárgyakat. Tudunkkal az ősz folyamán ujlag lesz utmesterei vizsga, melyen a még eddig nem képesített utmesterek fognak a vizsgázó bizottság előtt képességükről tanúságot tenni.

— **Városunk köztisztasága érdekében** már több ízben emeltünk szót a lapok hasábjain és mint most örömmel tapasztaljuk, végre-valahára az illetékes hatóságok is átlátták, hogy különösen az utcák tisztítása céljából kell valamit tenni; most már az ujonan alkalmazott utkaparók a Szentkirályi és más utcákat hónapok óta borító sártenger eltávolításához is hozzáfogtak és így kezdi a hatóság megingatni azon feltevésünket, hogy a Szentkirályi-utca kövezetét akarta kímélni akkor, midőn az azon fekvő sarat ott hagyta fel éven át, a lakók legnagyobb gyönyörűségére, folyton szaporodni.

— **Sertésvész, száj- és körömfájás.** Kutyalva községben a sertésvész, Abrudfalva és Bucsum községekben a szarvasmarhák között a száj- és körömfájás lépett fel nagy mérvben, ugy, hogy a zárlatot mind eme községekben elrendelni kellett.

— **Eladó „Fortuna” részvények.** A csak nem régen alakult és vármegyénk aranybányászatát föllendíteni törekvő „Fortuna” abrudbányai részvénytársaságnak 80 drb és jelenleg magántulajdonban levő részvénye eladó. Az ezen vállalatban résztvenni szándékozók jól tesszik tehát, ha ezen részvényekből, melyeket jelenlegi tulajdonosuk eladónak tett, vásárolnak, mert már a folyó évi június és október havában lehet remény osztalékra. Egy részvény ára 12 frt 50 kr. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál a kiadóhivatal.

— **Ilyen még nem volt.** Ez a régi szó, amely meghazudtolja Rabbi Akiba ósmeretes mondását, hogy „Semmi új a nap alatt”, ismét beigazoltatott. Egyszermind bebizonyosodott, hogy hazánkban sok téren épp oly jeleset tudunk alkotni, mint Nyugot-Európa. Ki hitte volna például, hogy egy épp oly szép illusztrált folyóirat adhatnak ki Budapesten, mint Londonban, Párisban, Berlinben és Stuttgartban? Pedig mégis olyan az „Ezeréves Magyarország” című családi folyóirat, amelyet Budapesten (V., Váci-körút 78.) a jót ismert Laurencie Gyula igazgató ad ki. A kétheti folyóirat technikai kivitele a magyar nyomdászat és rajzművészet valóságos diadala. Ily imponáns, fényes külsőt — tülzás nélkül állíthatjuk — egyet

len más európai lap sem mutathat föl. Az egészen eredeti és új képek, — az első füzeten számszerint 25 van — minden műbarát örömet képezhetik, a háromnyelvű szöveg nemzeti tendenciája minden hazafit örömmel tölthet el. A három nyelvű szöveg előnyeit nem kell külön kiemelni, mert hiszen nyilvánvalók. Ami az egyes képeket és cikkekkel illeti, azt mondhatjuk, hogy aki sokat közöl, mindenkinek ad valamit. Fontos cikket találunk benne Gelléri Mórtól, amelynek címe „Magyarország az 1900-ik évi párisi világkiállításon“, érdekes csevegést a bécsi magyarokról (Gross Károlytól), „Magyarország és a külföld“ (Kacsár Lipóttól), „A magyar tudományos akadémiáról (Heinrich Gusztáv egyetemi tanártól). Az illusztrációk közül egyet sem emelünk ki, mert ez nehéz feladat. Csak azt jegyezzük meg, hogy az olvasó kellemesen lesz meglepetve. Dicséretet érdemel még a pompás, színes jutalom-melléklet id. Vastagh Györgytől, amely maga megéri a füzet nevével szembe olcsó árát. Ennyi előny mellett az egyes szám ára 40 kr., az előfizetés negyedévre 1 frt 80 kr., amely 6 számot tartalmaz. Ha ezt a nagyszerű folyóiratot megnézzük, önkéntlenül e közlemény címe jut eszünkbe, hogy „Ilyen még nem volt.“

— **Pusztuló állatok.** Nem egy állat van, amelyről természettudós és laikus megjósolhatja, hogy a jövő században valószínűleg ki fog veszni a fajtája. Az oroszlan már is kipusztult Ázsiából és Afrika északi részéről, pedig ott termett az állatok igazi királya. Az elefántok lassankint visszahúzódnak Afrika ama részeibe, ahova legelőbb Stanley-féle utazók vetődnek el, vagy India sűrű ősböszöjtjeiba. A bölény Európában úgy, mint Amerikában kivészófélben van, Ausztráliában pedig a kengurut annyira vadászszák, hogy nemsokára csak a muzeumokban láthatjuk, hogy is nézett ki? A ceteket és más nagy tengeri állatokat is rendkívül pusztítják. A tengeri tehén egykor az észak leghasznosabb állata volt, ma már csak névleg létezik. Néhány évvel ezelőtt még kilencszáznál több hajó indult cetvadászatra és a tenger e nagy állatait oly iszonyuan pusztították, hogy már alig marad egy-kettő életben. A madárvilág is érzi az irtóvadászat pusztító hatását. A hasznos rovarirtó madarak pusztulását leginkább a női divat segíti elő. Sok a madár a kalapokon. Feltűnően fogynak továbbá az erdei szalonkák. Ezekről azt mondják, hogy legtöbbet elpusztítanak a görög tengerpartokon a madarak déli vonulása idején. De bizonyos az is, hogy sokat ártottak a szalonkáknek a megváltozott viszonyok: a kultúra mindinkább eltűnteti a nedves, mocsáros helyeket, ahol a szalonkák legszívesebben tartózkodtak.

— **A czilinder-adó.** A köcsöggalap tudvalevőleg most jubilál; legalább Párisban 100 éves jubileumát üli. Ebből az alkalomból az Echo de Paris figyelmeztet arra, hogy Lorgieril képviselő 1874-ben azt indítványozta, hogy 2 frankos adót vessenek ki a czilinderre. Az adót bélyegben fizették volna, amely a kalap belső részére lett volna ragasztandó. De csak volna; mert az indítványt elvetették.

— **A stockholmi kiállítás,** amelyet 1897. május 15-én nyitnak meg, a Saltsjön-öböl rendkívül kies fekvésű partján épül. A kiállítás, amely a sportnak azon ágait fogja feltüntetni, amelyek az Észak különlegességét képezik, igen érdekesnek ígérkezik. A hatalmas csarnok bejáratánál nagyszerű víz-

esés ötlük majd a néző szemébe. A koreolyázás, ski sport, iramszarvas-vadászat, szánkázás stb. több csoportban életnagyságu alakokkal lesz szemlélhetővé téve. Az a körülmény, hogy a tenger partján tartják meg a kiállítást, lehetővé teszi, hogy a svéd haditengerészet is részt vegyen benne, még pedig olyan evolúciókat mutatva be, amilyeneket az eddigi kiállításokon csak képben láthattunk. A clou Nansen kiállítása lesz, amelyben 400 fényképen és számos tárgyban fogja a nagy világotúzó expedíciónak minden érdekes mozzanatát kiállítani. Nagy norvég halászati kiállítás és diorámák, amelyek a skandináv félsziget természeti szépségeit tüntetik föl, egészítik ki a tárlatok sorozatát.

— **Küry levele.** A **Maypole Soap** vezérképviselőségének Budapestén. Kötelességemnek tartom, hogy elismerésemet nyilvánítsam a kitűnő **Maypole angol festő szappanért**, melynek festői eredménye valóban meglepett. A különböző színezeteknek finomsága, frissesége és hogy ezen kitűnő találmánnyal régi, hasznavehetetlen ruhákat egész újjá lehet változtatni, várakozásomat felülmúlta. Nem fogom elmulasztani a **Maypole Soapot** társaimnak legmelegebben ajánlani. Tisztelettel **Küry Klára.**

— **T. olvasóinknak** ajánljuk Ehrentreu és Fuchs testvérek gazdag butoraktárát (Budapest, Teréz-körút 8., alapított 1871-ben.) ahol úgy készpénzen, mint megbízható vagyoni viszonyok közt levők, részletfizetésre is vásárolhatnak mindenemű butort, képet, tükröt, egyáltalán egész lakberendezéseket a legutányosabban. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

— **Magyar. kir. honvéd-zenekar.** Végre megértük azt is, hogy van magy. kir. honvéd-zenekarunk. Valóban élvezetes is ezeket a derék fiukat végig hallgatni, mily lelkesen, mennyi tudással és mily precizitással játszanak esténként a Vigadó épületében lévő, kiváló eleganciával és rendkívüli kényelemmel berendezett Egerváry éttermeiben. Nagyon természetes, hogy a hangulat emeléséhez nagy mértékben hozzájárulnak Egerváry pompás borai, a figyelmes kiszolgálás, jutányos árak s különösen magyar, olasz, francia és angol konyhája, mely a világ bármely inyenczét is kielégítheti. Mindezt összevéve, nem is csodálható, hogy Egerváry éttermei nemsak a főváros illusztris közönségének, hanem a vidékről felránduló előkelőségeknek is kedvenc helyévé vált.

— **Divattudósítás az 1897-ik évi tavaszi idényre.** Henneberg G. ismert nevű selyemgyára Zürichből a következő sorokat közli velünk: „Az idei tavaszi évadban nem mutathatunk fel kiválasztott, különös kedveltségű selyemszövetet. A két éven keresztül kedvelt taffet — habár néhány fajtában utórendelvé lettek is — elvesztette uralmát, mivel a nagy dudoru ujjak, melyekhez igen alkalmas szövetanyagot szolgáltatott, többé-kevésbé idejüket multák. A taffet helyettese főleg a csinos, apró effektű készült taffetas faconné és louisienne is kiváló szerepet játszhatnak. Chinés-selymek, melyeket oly sűrűn rendelnek, „divattalanok lettek“, illetőleg csak válnak, mivel még egyre megrendelés tárgyát képezik, nagyobb mennyiségben, mint valaha! Nem a nagy, ríktó s sok színű pompadour-kivitelben, hanem az apró, egy színű mintázatban, s a kicsiny vagy többszínű szétszórt virá-

gokkal, e két utóbbi genre még ezen esztendőben is kiváló kedvencze marad a hölgyvilágnak. — A moirée velour (a moirée antique helyett) előkelő, majdnem fenséges szövésé s hasonlíthatlan tűzével! Satin duchesse, merveilleu, surah és radzimir, miként ez ideig, ezentul is megállják megszokott helyeiket, valamint a damass is épp úgy feketében mint színesben; ez utóbbi azonban csak apró vagy közepes dessinben! Taffetas glacés (changeant vagy sillerselyem) „marad“; mert e fajták különösen belésül és alsószojnyákhoz nagyon keresettek, mivel a hölgyek mindegyre jobban belátják, hogy az utóbbi czélnak inkább megfelelők és szebbek, mint a fehér. — Egy kedvenczet majdhogy elfeledtem: Foulard-selyem! Főleg gyönyörű dessinnel, nyomva avagy faconnirozva világos, könnyű, gyengéd alakra. Legújabb színek a következők: Marie Antoinette, Louis XV, Météore, Crevette, Vénus, Papillon és Isly — társasestélyekre: a közép és sötét cachemire-színek, különösen a zöld s ennek különféle árnyalataiban.

— **A közönség kedvencze.** Van-e az országban számottevő ember, aki Petánovits Józsefet ne ismerné? Amíg az Adrássy-uton voltak éttermei, addig az volt nemsak a főváros illusztris közönségének, hanem a vidékről felránduló előkelőségeknek is kedvenc helye. Amióta a Vigadó-ter 3. szám alá tette át nemes izléssel és kiváló kényelemmel berendezett éttermeit, régi vendégei ott is nagy számmal keresik fel. De nincs is ezen mit csodálni, léven nyílt titok, hogy Petánovits konyhája és pompás borai, melyeket ha összevásárol, az árban nem ismerhatart, a fővárosban manapság páratlanul állanak. A pontos kiszolgálás és jutányos árak, de különösen az ő kellemes és udvarias modoru és a legparányibb részletekre kiterjedő figyelme, ez az, ami őt a különben kényes fővárosi közönség előtt is rokonszenvenessé teszi. Tekintve, hogy a millenniumi kiállítás alatt időzött külföldiek előtt, kiváló magyar konyhájával és pompás boráival, becsületünkre vált, örömmel ajánljuk őt új helyiségeiben is közönségünk figyelmébe.

Meteorológiai jelentés febr. 28-tól. márcz. 3-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erőssége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
28	7	68.0	+1.6	NW ₂	8	—	
	2	66.0	+9.7	NW ₂	1	—	+10.8 +1.0
	9	66.2	+5.1	NW ₁	1	—	
1	7	66.0	+1.6	NW ₁	1	—	
	2	62.5	+11.4	—	2	—	+12.7 +1.6
	9	62.2	+5.0	—	6	—	
2	7	60.8	+3.8	NW ₂	6	—	
	2	57.9	+13.5	—	9	—	+13.7 +3.3
	9	58.3	+7.2	—	6	—	
3	7	58.3	+4.6	—	4	—	
	2						
	9						

Kilátás: Továbbra is enyhe és esőre hajló idő.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő °C fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, Δ = dara.

Piaczi árak.

Nagy-budapest, 1897. február 28.

Buza legjobb	1	véka	1.-
" közepszerű	"	"	-90
Kétszeres legjobb	"	"	-80
" közepszerű	"	"	-75
Rozs legjobb	"	"	-80
" közepszerű	"	"	-75
Zab legjobb	"	"	-50
" közepszerű	"	"	-54
Kukoriceza (tengeri)	1	véka	-60
Burgonya	"	"	-30
Széna legjobb	"	egy szekér	8.-
Szalma legjobb	"	"	2.-
Bikkfa 1 köbm. keresztirakás nélkül, 1 m. hosszú	"	"	3-50
Cserfa 1 "	"	"	2 50
Tölgyfa 1 "	"	"	3.-
Faszén kemény	"	egy hektoliter	1 80
Marhahús	"	1 kilogramm	-36
Sertéshús	"	"	-52
Szalonna	"	"	-72
Disznözsír	"	"	-80
Vöröshagyma	"	"	-
Fokhagyma	"	"	-

Csarnok.

A Laczházy-kastély.

- Irta: Molnár Gyula. -

A poros uton gyönyörű négyes fogat robogott végig. Az utcán bámészkodó parasztok összesugtak, mikor a fogat előttük végig hajtott: a méltóságos özvegy grófné hozza haza a leányát. Aztán szemükben a tisztelet fénye villant meg, amikor ajkuk e szavakra nyílt: „A gróf-kisasszony is csak olyan áldott, jó teremtes, akár csak az anyja...”

A tény az volt, hogy az özvegy grófné a vidék jöltevényője, valódi áldása volt a szűkségben szenvedőknek. Üresen nem távozott kastélyából senki sem, aki elhagyottságában hozzá fordult segedelemért. A nép általánosan szerette és tisztelte is őt ezért.

A fogat nemsokára a bekerített park elé ért, aztán lassan haladt végig a hársfák kettős, arnyas sora között a kastély verandája elé.

A gróf-kisasszony örvendezve kiáltott fel: — Ujra itthon vagyok, anyám! . . . Ujra viszontláthatom gyermekkori kedvenc helyeimet . . . Oh! mi edes érzés futja át bensőmet . . .

Be se várta, míg az inas kinyitja a hintó ajtaját. Parányi kezeivel maga nyitotta azt fel és gyorsan szökött le a hácsóról és mint eleven őzike surrant fel a lépcsőkön, fel a verandára, honnan pompás kilátás nyílt az egész kertre.

A szép Sára grófnő előtt úgy tetszett, mintha mosolyogva üdvözlőnk a fák, virágok és minden, ami szép szemei előtt elterül. Nem változott itt semmi sem, csak talán ő, ki mint gyermek-leány hagyta el a kastélyt és most mint kifejlődött szép rózsaszál látja azt viszont.

A grófné azalatt lassan jött fel a lépcsőn. Mikor a verandára ért, leánya elébe futott és örvendezve csókolta meg.

— Oly boldog vagyok újra, anyám . . . itt a közelében, oly hosszú idő múltán! . . .

A grófné méltóságtelesen ölelte meg gyermekét és szeretettel csókolta meg homlokát.

— Bizony Sarolta gyermekem . . . oly nagy idő múltán az edes anya is örvend, hogy visszakapta gyermekét . . . És most, Sarolta, keresd fel szobádat és öltözzél át, gyermekem . . .

A gróf-kisasszony dalolva, mint a pacsirta,

kereste föl lakosztályát. Künn a park fái közt pajzánjátékot folytattak a kandi júniusi napsugarak.

Sarolta grófnő egyetlen leánya volt a dúsgazdag Laczházy Gábor grófnak, ki korán elhalt, özvegyét és leánykáját hagyván hátra. Halála nagy veszteség volt az egész megyére nézve, mert a gróf tevékeny részt vetett a megye mozgalmaiban és hatalmas összeköttetései révén sok üdvös vívmányban részesítette a közönséget. Váratlan halála — melyet agyrázkódás folytán (lováról esett volt le) az orvosok maguk sem hittek bekövetkezőnek — nagyon lesújtotta magát a családot is, mert az özvegy grófné, született Lilienthal Melánie hercegnő — egy német hercegi család sarja —, nagyon szerette a megboldogultat, kivel példás és boldog családi életet élt és kinek emléke maig sem törlődött ki a némes grófné szívéből.

A grófné, bár német származású nő volt, a magyar nyelvet nemcsak hogy elsajátította, hanem a magyar szokásokat is megtanulta és így nem csoda, ha egyike volt főrangú hölgyeink között a leglelkesebb honleányoknak. Szükség esetén nem késett áldozatokat tenni le a haza oltárára, s mint említettük volt, a környék lakosságának valódi jöltevényője.

Gyermekét kimondhatlanul szerette, imádta. A kis Sára grófnő pedig megérdemelte ezt a szeretetet, mert engedelmes, jó lelkű, kedves leánya volt. Egyike azon szép szöke angyaloknak, minőket Rubens festett vászonra, gyönyörű kék szemekkel, melyekből ártatlan naiv lelkülete tükröződött elő.

Tizenhat éves koráig anyja magánál tartotta és egy okos, művelt nevelő gondviselésére volt bízva nevelése. Aztán a gyermek egész szépen fejlődött, szellemi fejlettsége, kedves élénksége csak örömmel töltötte el a grófné szívét, ki férje iránt táplált egész szerelmét pazarolta reá a kedves gyermekeire, a nélkül azonban, hogy a gróf-kisasszonyt elkényeztette volna.

A laczházi kastély parkja szomszédos volt a Mérayék parkjával. Méray György gazdag földbirtokos volt, kinek birtoka és kastélya a grófné birtokával érintkezett. A két család nem igen érintkezett egymással, de Sára grófnő legjobb barátja mégis Méray Klotild volt, a földesur leánya, egy fess és eleven természetű leánya, kivel gyermekkori szoros barátság fűzte össze. És ez a barátság csak izmosodott az évek multával, miket egymás társaságában eltöltöttek. Hozzájárult még az a körülmény is, hogy Klotild bátyja csinos barna fiatal ember volt, ki azon időtájtban a jovi tudományokat hallgatta és a gróf-kisasszonnyal benső baráti viszonyban állott.

Most, amikor Sára grófnő lakosztályában komornája segítségével egy sokkal csinosabb és fessebb öltözéssel cseréli fel utazó ruháját, a fiatal leánya elgondolkozik az edes multon, mely bár már messze van, mégis fölelevenítve oly kellemesen esik a lelkének. Oh! az a mult! . . . telve a boldogság verőfényes sugaraival.

Igen, igen! Sarolta gróf-kisasszony mind jobban és jobban elmerült az emlékek edes halmazában és alig veszi észre, hogy már teljesen átöltözött és komornája távozott szobájából. Az a mult, amelyről a Sacré-coeurben is oly sokat gondolkozott, álmódosított, mint valami makacs gondolat foglalkoztatta lelkét, töltötte el szívét kellemes érzésekkel.

A nyitott ablakon át kellemes, jó virág-

illat tolt be a szobába. A park fái közt a rigók versenyt fityűltek; a többi madaraknak pedig különböző hangokon adott hangversenye oly andalító kisérletet szolgáltatott, az összhang rovása nélkül.

Sarolta kisasszony oda állott az ablak mellé, s kedves fejét az ablakrájának támasztva, álmódzó szemével egymás után kereste fel mindegyik helyeit a park távoli részének, melyek reá nézve gyönyörteljes hatással voltak.

Ott, távol, a kerítésnek ama fedettebb részén, ismerkedett meg először Méray Lőrinczcel. Klotilddal már akkor nagyon jó barátságban voltak és ha lehetett, együtt töltötték el a napokat, de Lőrincz részint jogi tanulmányaival Budapesten elfoglalva, később énkéntes évet Bécsben szolgálva le, csak ritkán fordult meg otthon, mert szünetidejének is legnagyobb részét külföldön töltötte el.

Mily különös is volt első ismerkedésük!

Négy leánya, köztük a Tarjossy báró kisasszonyok, vidáman kergetőzött a park fái között, labdát ütögetve egymás hátához, jókorákat kacagva mindannyiszor, valahányszor a keményebb labda valamelyik leányka karcu termetét eltalálta.

Az egyik pillanatban — éppen Sarolta dobott — a labda eltalálta Miczi baronesset, ahonnan aztán ruganyosan pattant át a szomszédos kerítésen és vészelt el a szomszédos földbirtokos parkjának fái között.

A leányokat nagy lehangoltság fogta el. — Istenem! mi lesz a labdával! . . . — jegyzé meg a csinos kis bakfis, Sarolta grófnő. — Pompás multságunknak, ime, vége szakadt! . . .

A leányok egymás után közeledtek a kerítéshez és tanakodtak azon, miképpen lehetne az átpattant labdát újra kézhez keríteni.

— Bizony az nehezen fog menni! — véli az idősb Alma bárónő, a leányok eszmenetének mintegy kifejezést akarva adni.

— Csak legalább egy kertész-segéd volna itt a közelben! — sohajtja Miczi kisasszony.

— A jöltevény tündér küldhetne számunkra egy lovagot, aki kiszabadítana bennünket kínos helyzetünkől! — feleli a szép Tekla, ábrándos tekintettel nézve körül a fákkal benépesített térségen.

Azonban a hatalmas hárs- és szilfák zöld lombozata és százados törzsei közül nem libbent elő a várva-várt megmentő. Csak üde szellő csokolódzott a karcu levelekkel, melyek szinte remegtek ennek hatása alatt.

Sarolta grófnő rózsás arca földerült.

— Nekem volna egy eszmém! szóló szinte félénken.

— Halljuk, Charlottenbourg! — kérdik a leányok, kíváncsian fürkészve társuk arcvonásait.

— Át kellene mászni a kerítésen, hisz nem is magas! — mondja egész bátran.

— De Sarolta!

— Ugyan, Charlotte, hová gondolsz?

— Milyen lehetetlen eszme!

Vélték a leányok.

— Én áthozom azt a labdát, — felelte

Sarolta — csak legyetek segélyemre! . . .

A kerítés mindössze másfél méter magas . . .

aztán . . . aztán hát könnyen átmászhatni rajta; ha segítetek rajtam, én átmászom.

A három báró-kisasszony összenézett.

— De mégis, ha valaki meglátja . . .

Egy férfi például . . . Komolyan meggondoltad-e a dolgot, Charlotte? . . .

— Annyit lamentáltak, mint valami bakfisek! — felelte daczosan a grófnő. — Azóta már át is hoztam volna a labdát. Nos, segíttek vagy nem?

A komolyságuk, mely pillanatra erőt vett rajtuk, továbbint, mint a boruló égről a könnyű fellegek.

Az eszme, mely talán idősebb koru leányoknál ellenzésre talált volna, a könnyű gondolkozású fiatal leányoknál csak pillanatra volt a tétovázás tárgya. A másik pillanatban eredetinek találták Sarolta eszméjét.

— Próbáld hát meg, mi segítünk! — felelték mindannyian.

Sarolta pedig ügyesen, mint az evet, kuszott fel a lécz-kerítés parkányára; társnői nagy buzgalommal segítettek neki és az átmászás munkája könnyebben ment, semmint hitték volna.

(Folytatása következik.)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyeneydi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyeneydi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Hamisított fekete selyem.

Égesünk el egy kis mintát a venni szándékolt selyemből és a hamisítás rögtön kiderül: Mert míg a valódi selyem jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödörödik és csakhamar kialszik, maga után csak egy barna hamut hagyván, addig a hamisított selyem (mely zsíros színtől szalonnás lesz és könnyen török) lassan tovább ég (minthogy rostozással a festanyagtól telítetten tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, mely valódi selyem módjára soha össze nem pödörödik, csak meggyöngyül. Ha a valódi selyem hamuját összenyomjuk, elporzik, a hamisítványé nem.

— Heineberg G. (es. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, j hazhoz szállítva, postabér- és vámmentesen szívesen küld bárkinek is mintákat akár egyes öltönyhöz való, akár egész végeket levő valódi selyem szövetéből. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek (5.)

1140. szám, 1896. hvgrh.

Árverési hirdetés.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közli, hogy az abrubányai kir. járásbírósg 7339-1896. számú végzése által abrubányai öv. Sturm Mihályné javára abrubányai Sturm József ellen 500 frt tőke, ennek 1891. évi február hó 1. napjától számított 6% kamatai és eddig összesen 11 frt perkoltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólágg 1891. évi márczius hó 5-ik napján délelőtt 10 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek teccsaron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő. Végül felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírt kiküldöttnek vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetésnek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Aburdányban, 1897-ik évi febr. hó 1. napján.

1044 1-1

Szabó Lajos,
kir. bírósági végrehajtó.

3487-896. tkvi.

Árverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság által közli, hogy az Albina takarékpénztárnak Teesa Vaszília elleni végrehajtási ügyében végrehajtó kérelmére a végrehajtási árverés 168 frt tőke, ennek 1893. évi szeptember hó 24-ik napjától járó 6% kamatai, 53 frt 41 kr végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 8 frt 65 kr és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Teesa Vaszíliaának a havasgyógyi 37. szamu tkvben A + 1, 2, 4, 5 r. szám alatt fölvetett ingatlanaira 455 frt megállapított kikiáltási árban elrendeltetett.

Az árverés 1897. évi márczius hó 22-ik napján délelőtt 10 órakor Havasgyógy községben fog megtartatni.

Árverezni szándékozók, végrehajtó kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban letenni.

Vető köteles a vételért az árverés jogerőre váltva után 3 egyenlő részletben, 15, 30, 45 nap alatt, minden vételári részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt, a nagyenyedi kir. adóhivatalnál, mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság mint tkvi hatóságánál és Havasgyógy község elöljáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóság.
Nagy-Enyed, 1896. június hó 20-án.

1045 1-1

Csernátóni Vajda Péter,
kir. járásbíró.

1232-896 hvgrh. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közli, hogy az abrubányai kir. járásbírósg 8288-1896. sz. végzése által bécsi dr. Arnold Brenner ügyvéd által képviselt M. Herz és fia javára bucsumi Dánes Aurélián ellen 90 frt tőke, ennek 1895. évi január hó 1. napjától számított 5% kamatai (s eddig összesen 21 frt 51 kr perkoltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólágg 1896. évi márczius hó 10-ik napján délelőtt 10 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek teccsaron alul is eladatni fognak.

Mely árverésnek az abrubányai kir. járásbírósg idézett sz. kiküldetést rendelő végzése folytán a helyszínen, vagyis alperes lakásán Bucsumban leendő eszközölésére 1897. évi márczius 9-ik napján délelőtt 10 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek teccsaron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő. Végül felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírt kiküldöttnek vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetésnek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Aburdányban, 1897. febr. 5. napján.

1043 1-1

Szabó Lajos,
kir. bírósági végrehajtó.

Eladó házak.

Több ház jutányosan örök áron eladó.

Értekezhetni:

Székelyhidy Gerővel
Tövisen.

1033 3-5

140-897 sz. tkvi.

Hirdetés.

Buzas-Bocsard község telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. sz. szabályrendeletre képest átalakított, és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nevezve, amelyekre az 1886. XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t.-czikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. t.-czikkben szabályozott eljárás a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatott.

E célból az átalakítási előmunkákat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben 1897. évi márczius hó 29-én fog megkezdetni.

Ennélfogva felhivatnak az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen, vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

Mindazok, akik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nevezve okadatott előterjesztést kívánnak tenni, a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kintüztött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassak fel.

Mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, az átírásra az 1886. XXIX. t.-cz. 5. 6. 7. és 9 §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda használnak, hogy az átíráshoz telekkönyvi tulajdonos az átíráshoz létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el, és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illeték-elengedési kedvezménytől is elesnek.

Azok, kiknek javára tényleg mar megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztés kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóságtól. Balazsfalván, 1897. február hó 17.

A kir. járásbíró:
Enyedi Lajos,
kir. ítéltáblai bíró.

1035 3-3

Csak 4 frt 50 krért
szállítom világhírű

„BOHEMIA“

harmonikámat hosszú billentyűkkel és valódi gyöngyház díszítéssel. Ezen harmonika 2 dupla fúvóval és 11 ránezos, erős fúvóval bír összesen 24 hangszóval. — A hangok egyes lemezekre vannak alkalmazva, miért is a harmonikának gyönyörű orgonához hasonló hangja van.

40 hangu	2 Reg.	15 1/2	33 cm. nagy	4 frt 50 kr.
60	3	17	34	5
80	4	17 1/2	34 1/2	6

Iskola ingyen, portó és csomagolás 60 kr. Képes árjegyzékek ingyen.

C. A. Schuster harmonika gyáros Markneukirchen 7. S.

Szétküldés vámentesen, csak utánvétellel. Csere megengedtetik. Viszontarúsítók kerestetnek.

852 18-20